

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA A LA PLAÇA DE SANT
JOSEP-MERCAT DE LA BOQUERIA,
PARADES 712-713-714
(CIUTAT VELLA, BARCELONA)
CODI SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE BARCELONA 060/11

Número d'expedient: 470 K121 NB2011/1-7694

Data de la intervenció: del 18 al 25 de setembre de 2011

Realització: ATICS SL

Direcció: Vanesa Triay Olives

Mataró, setembre 2011

INDEX

1. FITXA TÈCNICA.....	- 3 -
2. INTRODUCCIÓ	- 4 -
3. MARC GEOGRÀFIC I GEOFÍSIC.....	- 5 -
3.1 Situació del jaciment.....	- 5 -
3.2 Context geològic.....	- 5 -
3.3 Context geogràfic.....	- 6 -
4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIÓ ANTERIORS	- 9 -
4.1 Notícies històriques del barri del Raval.....	- 9 -
4.2 Antecedents arqueològics.....	- 10 -
5. MOTIVACIONS I OBJECTIU DE LA INTERVENCIÓ	- 11 -
6. METODOLOGIA.....	- 12 -
7. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS	- 14 -
8. CONCLUSIONS	- 15 -
9. BIBLIOGRAFIA.....	- 16 -

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Inventari material arqueològic

Documentació gràfica

- Documentació fotogràfica
- Documentació planimètrica

1. FITXA TÈCNICA

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714
UBICACIÓ	Barri del Raval, Districte Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ETRS 89	X: 430774 Y:4581439 Z: 9.3 metres snm
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 18 al 25 de setembre de 2011
PROMOTOR	Mercat de la Boqueria
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Vanesa Triay Olives

2. INTRODUCCIÓ

La intervenció arqueològica preventiva la qual ha motivat la present memòria s'ha portat a terme degut a la necessitat de reformar les parades 712-713-714 del Mercat de la Boqueria, situat a la plaça de Sant Josep de Barcelona. Les tasques han consistit en el rebaix del terreny de 4x2,20 metres per tal d'instal·lar-hi una cambra frigorífica, la qual ocupa la totalitat de la superfície de la parada.

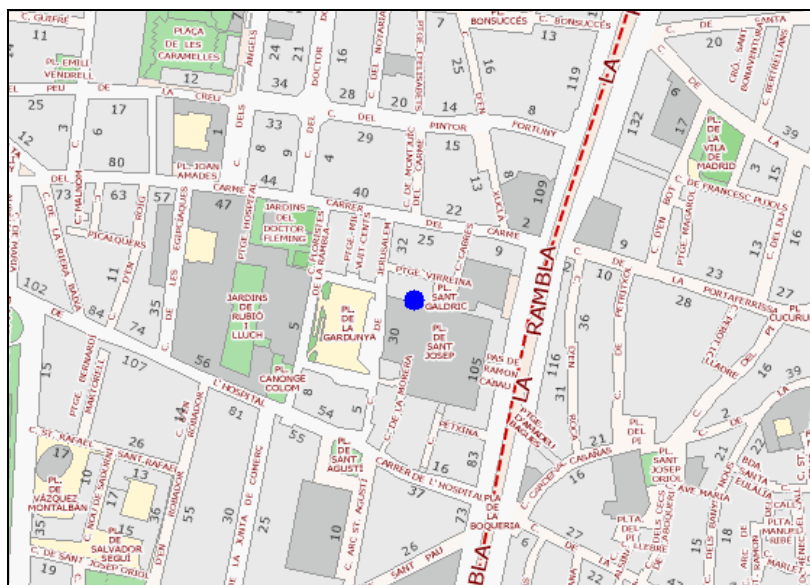
Donat que aquest indret s'inclou en una zona d'interès arqueològic i alt valor històric, es va creure oportuna la necessitat d'intervenir-hi arqueològicament, realitzant-se un Projecte (codi SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE BARCELONA 060/11) coordinat pel Servei d'Arqueologia de Barcelona i encarregant-se la gestió arqueològica a l'empresa **ATICS S.L.** La direcció tècnica ha estat portada a terme per l'arqueòloga **Vanesa Triay Olives**, i ha comptat amb la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

Els treballs en qüestió s'han portat a terme el dia 25 de setembre de 2011.

3. MARC GEOGRÀFIC I GEOFÍSIC.

3.1 Situació del jaciment.

La present intervenció arqueològica es troba dins de l'entramat urbanístic de la ciutat de Barcelona, concretament en el barri del Raval, situat a l'oest de la Rambla i limitat pel Paral·lel, les rondes de Sant Pau i Sant Antoni.

3.2 Context geològic.

L'estructura geològica del Pla de Barcelona presenta per un costat els materials paleozoics que defineixen la serra de Collserola. Aquesta està formada per pissarres les quals s'assenten damunt d'un basament granític que aflora en algunes zones d'Horta i del Guinardó i que domina a la serra de Marina. Al costat del Vallès, cap a Montcada i Olorda, la serralada presenta formacions de calcàries devòniques que són objecte d'explotació per empreses cimenteres.

Els materials del Secundari venen definits per les calisses dolmòtiques, gresos i argiles vermelles que trobem als turons de la zona nord-est del Pla. En el Terciari, predominen les formacions miocèniques i pliocèniques que es van sedimentar amb la transgressió marina del terciari superior, es tracta de la intercalació de margues blaves i gresos vermell-gris¹. A la part baixa del Pla trobem una sèrie d'elevacions amb una orientació nordest-sudoest produïdes a partir del plegament de les formacions pliomocèniques a conseqüència de la falla que va afectar a la costa (Mons Taber, Puig de les Fàlzies...). Damunt d'aquest substrat s'assenta el material quaternari del qual s'han diferenciat dues unitats²:

¹ PALET, J.M. 1994, p.46-47.

² SOLÉ, L. 1963.

La plataforma superior s'inicia des del peu de la Serralada del Tibidabo i baixa fins al mar. Aquesta, que està molt afectada per l'acció dels torrents, és on s'assenta la ciutat, sobre tot el sector antic. En el substrat presenta argiles i sorres grogues pliocèniques damunt de les quals trobem els derrubis quaternaris molt potents, graves anguloses dins d'una matriu d'argiles vermelles que provenen de la zona del Tibidabo per aportacions torrencials.

La plataforma baixa va del graó o talús erosiu de 20/30m de desnivell fins a la línia de costa. Està constituït per la formació de les terrasses i deltes dels rius Llobregat i Besòs.

L'acció sedimentària de la plataforma presenta una sèrie de característiques que ha permès definir-la com un procés cíclic. Sembla que allà on l'efecte dels torrents no ha estat tan violent, es poden diferenciar tres nivells que es superposen quasi sempre en el mateix ordre i que es repeteix cíclicament unes tres vegades, és per aquest motiu que se'l coneix com "tricycle". Aquests nivells son de baix a dalt³.

Argiles vermelles de procedència col·luvial i que seria la conseqüència d'un sòl format en condicions de clima semblant al de les regions tropicals humides, es a dir, una fase humida i una altra de seca.

Llims groguencs d'origen eòlic, loess, i que sembla que es formarien amb un clima sec i fred.

Per últim, trobem el torturà, aquestes crostes calcàries s'haurien format en períodes de transició entre els dos climes anteriors, és a dir, més humit que durant el loess perquè hi hagués circulació de carbonat càlcic, però més càlid que el primer nivell, per tal que s'evaporés l'aigua.

En aquest nivells anirien incidint els diferents torrents i rieres, encaixant-se i produint formacions al·luvials i col·luvials de llims i argiles poc consolidades, la qual cosa explicaria l'aparició esporàdica de llengües de còdols i graves que trenca aquest cicle.

3.3 Context geogràfic.

El lloc de la intervenció s'ubica al Pla de Barcelona, una de les unitats morfològiques que configuren el territori, anomenat Barcelonès, que s'estén des de la costa mediterrània a la Serralada Litoral, concretament entre el tram de la serra de Collserola i els estrets de Martorell i de Montcada, per on els rius Llobregat i Besòs respectivament van a sortir a la mar amb la formació dels seus deltes. D'aquesta manera el territori presenta dos elements morfològics clars: la serra de Collserola i la plana.

La Serra de Collserola, horst compost per granits i esquistos, presenta unes altituds molt moderades, entre els 300 i 500 metres, destacant el Tibidabo que arriba als 512m. Al nord, aquesta carena comença sobre el riu Besòs amb el turó d'en Manyoses (210m) i al sud-oest destaca el puig de Sant Pere Màrtir com a darrera elevació (399m). La carena presenta diversos passos de muntanya que possiblement han servit de vies de comunicació al llarg de la

---

³ SOLÉ, L. 1963, p.29-31.

història. És el cas del Collserola, entre el Tibidabo i el turó de Santa Maria; el Portell de Valldaura a la capçalera d'aquesta vall; el Forat del Vent i el coll de la Ventosa prop del turó Blau; i el coll de Vallvidrera a la capçalera de la riera Blanca⁴.

El Pla de Barcelona es troba obert al mar i limitat per la Serralada Litoral i al sud per la falla que segueix des de Garraf i el turó de Montjuïc (que és el punt més elevat, 173m) fins al turó de Montgat, més enllà del Besòs. Aquesta falla és visible a través de l'esglaó, d'uns vint metres, que sembla separar l'eixample de la ciutat vella i que es documenta en la morfologia urbana: la baixada de Jonqueres, la Via Laietana i els carrers de les Moles, d'Astruc, de Jovellanos.

Arran d'aquest esglaó s'ha dividit la plana en dos sectors:

Plana alta: va des de la Serralada fins aquest esglaó, la qual es caracteritza per una cota de 20m s.n.m. i amb una pendent del 4%. Aquesta està formada per el sòcol paleozoic damunt del qual, l'acció de les distintes rieres, han aportat materials detrítics diversos.

Plana baixa: aquesta s'estén des de l'esglaó fins a la costa i presenta un escassíssim pendent (0,35%). La seva formació és de caràcter al·luvial, materials aportats per les rieres, les corrents marines i sobretot per l'acció dels rius Besòs i Llobregat, amb la formació de les seves planes deltaïques. En aquesta zona es formarien els estanys i aiguamolls tan típics de la costa mediterrània que, a mida que la línia de costa avança, anirien desapareixent.

L'acció antròpica també hauria contribuït amb la dessecació d'aquests elements. Alguns d'aquests estanys han estat documentats en èpoques més recents dins de la història, com són els casos de la Llavineria a la zona de Sant Martí, el de Banyols als passeigs de Sant Joan i Lluís Companys, l'estany del Port o el del Cagalell que es situa per la zona de Sant Pau.

En aquesta plana es distingeixen petits turons arran de mar que tenen el seu origen en els plegaments de dipòsits marins del miocè i el pliocè⁵. És en el cas de la muntanya de Montjuïc, del turó dels Ollers, del sector dels carrers d'Escudellers i Nou de Sant Francesc, de les Falzies on es localitza l'antiga Llotja i del Tàber, on s'assentava la ciutat romana. El constant progrés de la línia de costa degut a l'aportació dels arrossegaments del Besòs i al corrent marí tangencial a la costa que aporta terres del Maresme, van contribuir al reblliment d'estanys i aiguamolls i van anar encerclant aquests turons, passant a formar part de la terra ferma.

Pel que fa a la xarxa hidrogràfica d'aquesta zona podem assenyalar que respon a les típiques característiques d'una xarxa mediterrània. Per un costat tenim els dos rius que delimiten el Pla: el Besòs i el Llobregat. Aquests són rius de caràcter extralocal, ja que un neix a la zona del Prepirineu (el Llobregat) i l'altre a la serralada Prelitoral, no obstant tots dos desemboquen a la costa barcelonina després de travessar les serralades litorals. La seva principal característica és que el seu règim fluvial és irregular, amb fortes

---

⁴ PALET, J.M. 1994.

⁵ PALET, J.M. 1994, SOLÉ, L. 1963, AAVV, 1984

avingudes, depenent en gran mesura de les condicions climàtiques⁶. Aquest tret és també el que defineix l'altre element de la xarxa hidrogràfica: les rieres. Aquestes són de caràcter torrencial, neixen al costat marítim de la Serralada Litoral i davallen pel pla lleugerament inclinat. Els seus cursos erosionen el substrat geològic del pla formant torrenteres i contribuint a la creació d'un paisatge ple d'ondulacions i valls. Amb les seves crescudes aquests torrents arrastren tot tipus de materials detrítics.

En funció de la seva orientació s'han dividit en tres sectors:

Sector central: el qual recollia les aigües del vessant del Tibidabo i conformaven la riera de Vallcarca i la riera de Sant Joan que baixaven per la zona de Gràcia i per l'actual passeig de Sant Joan; la riera de Sant Gervasi i Sant Miquel que baixaven per l'actual Passeig de Gràcia entrava a ciutat pel Portal de l'Àngel, plaça del Pi i desembocava al mar pel carrer dels Còdols i posteriorment sembla ser que es va desviar per fora de la tercera muralla i aniria a desembocar al Cagalell per evitar les riuades; per Vallvidrera baixarien els torrents que més endavant configuraven la riera de Magòria o de Mogoria, que desembocava al Cagalell i que sembla que el seu curs coincidiria amb l'actual traçat que dibuixa el paral·lel; en aquesta zona també hi trobem la riera de Valldonzella que neix a la zona de Sarrià; cap l'est trobem els torrents de la Guineu, el del Pecat, el d'en Mariner i el Bogatell que desembocarien directament a la mar.

Sector sud-oest: són els torrents que porten les aigües cap la zona sud-oest de Montjuïc del qual destaquen dos torrents: Torrent Gornal, que neix a la zona de Sant Pere Màrtir, i desemboca a la mar ja dins de l'Hospitalet de Llobregat; i la riera Blanca que neix de la unió de diversos torrents i rieres procedents del Mont d'Òssa, fa de límit entre aquest municipi i Barcelona.

Sector nord: el componen els torrents que desemboquen al Besòs, que han contribuït en la creació del delta d'aquests riu, i la riera d'Horta que comparteix desembocadura amb el Besòs.

Totes aquestes rieres han estat objecte d'adequacions, desviaments, canalitzacions, etc..., per tal de millorar i ampliar l'espai urbà al llarg de la història. Les diverses muralles van anar fent de dic per aquestes rieres. No obstant, en època de Pere III, al segle XIV, es van desviar les aigües de la riera de Magòria molt abans d'entrar a ciutat, ja que els aiguats envaiïen el carrer Hospital i penetraven a ciutat pel tram dels carrers que es coneixen com a Riera Alta i Riera Baixa. Ja en el segle XVIII, aquesta riera es va desviar cap el sector del Port, al sud de Montjuïc⁷. Aquesta acció es repetirà en diversos sectors de la ciutat, amb altres canalitzacions i desviaments.

Geològicament hi ha una unitat quaternària (pleistocè i holocè) que cobreix una de terciària. D'època quaternària a l'holocè, on es localitza l'activitat antròpica, es registren nivells d'argila, sorres i graves d'origen torrencial i col·luvial, a part dels estrats superiors que és on es registrava la major presència de restes arqueològiques d'època contemporània i moderna.

---

⁶ PALET, J.M. 1994.

⁷ PALET, J.M. 1994.

4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

4.1 Notícies històriques del barri del Raval

El barri del Raval troba delimitat perfectament, en tots els seus costats, per tots aquells carrers i avingudes que segueixen el traçat de l'antiga línia de muralles. Així trobem un límit al nord que el conformarien les Rambles, on es situaria el cinturó de muralles bastit durant el s. XIII i que encara no englobava el barri; el límit al costat oest el situaríem al carrer de Pelai, que també coincideix amb el cinturó de muralles que ja va protegir el barri a partir del s. XIV; pel sud, el Raval quedaria delimitat per les rondes de la Universitat i de Sant Antoni, que igualment segueixen el traçat de les fortificacions del s. XIV, les quals seguirien per l'actual avinguda del Paral·lel fins arribar a les Drassanes, que marcarien el límit oriental del barri.

Les primeres notícies que ens parlen d'algun tipus d'establiment humà en aquesta zona ens porten al Neolític Antic, tal com ho semblen demostrar les restes arqueològiques trobades a la caserna de Sant Pau del Camp. Aquests barris, que resten a ponent de la Rambla, foren, durant molts segles, un conjunt d'hortos, camins i rieres, que lentament es van anar convertint en carrers.

El progressiu creixement urbanístic de la ciutat emmurallada obligà ja en època medieval – segle XIII – a construir un altre circuit de muralles que tenia com a límit la Rambla. Aquesta nova línia no inclogué dins els seus murs la futura zona del Raval, però sí que determinà el seu ús i caràcter. En aquest moment s'intenta utilitzar el Raval com a espai per instal·lar tots aquells oficis o activitats que dins la ciutat emmurallada podien ser molestos o contraindicats (sanitat, feines sorolloses, etc.). Per altra banda, comencen a instal·lar-s'hi un nombre important d'ordes religioses. De la rellevància que prengué la zona en època medieval n'és testimoni el fet que només un segle més tard – segle XIV – Barcelona eixampla el seu recinte emmurallat per incloure-hi el Raval.

Entre els segles XV i XVII el barri continua tenint les mateixes funcions que en època medieval, mantenint un baix poblament i nombroses zones desocupades, i amb preferència en aquest sector de la ciutat s'establiren alguns oficis com són terrissaires i carnisers, s'incrementà els edificis destinats als serveis ciutadans i sobretot a les institucions religioses. Bona mostra d'això són les construccions dedicades a la beneficència: la Casa de la Convalescència, la Casa dels Infants Orfes, la Casa de la Caritat, el Convent del Bonsuccés, etc.

Haurem d'esperar, però, als segles XVIII i XIX per notar canvis importants en el paisatge urbà del barri. S'obren nous carrers i famílies burgeses s'instal·len en aquesta zona portant amb elles les seves indústries, ocupant, les fàbriques, els espais oberts de que disposava el barri. Això provocà l'aparició i el desenvolupament de l'habitatge obrer, el qual té com a conseqüència una notable transformació del teixit urbà. Així doncs, a mitjans del segle XVIII Barcelona experimentarà un augment econòmic i demogràfic que es reflectirà en la implantació d'una incipient indústria. Aquesta revolució industrial culminarà en el primer quart del segle XIX. El Raval va ser l'emplaçament urbà on més indústries es van desenvolupar degut a la seva situació respecte a les muralles, que permetia la construcció d'edificis de dimensions considerables. Segons els censos l'any 1829 havia al Raval 74 fabricants tèxtils. L'any 1860 quan les muralles ja eren en enderroc hi havia 242 fabricants al Raval, 232 a Sant Pere i 74 a la resta de la ciutat.

Deixant de banda els grans conjunts religiosos i de beneficència, resten molts pocs exemples d'edificis anteriors a aquesta època.

L'abandonament de les residències senyoriales, el trasllat de les indústries a altres llocs de la ciutat o fora d'aquesta, i les diferents onades d'immigració en el decurs del segle XX anaren abocant el Raval cap a la marginalitat que avui dia encara pateix, essent el carrer de l'Hospital, segurament, el més carismàtic del barri del Raval.

4.2 Antecedents arqueològics

L'indret on actualment trobem el mercat de la Boqueria fou ocupat, fins la primera meitat del segle XIX, pel convent de Sant Josep de l'ordre dels carmelites descalços. De tot el complex conventual, el primer que es va construir va ser l'església, entre els anys 1589 i 1593, mentre que la resta d'edificacions no es van acabar fins el 1612. L'església estava formada per un cos d'una sola nau i cinc capelles a les quals es va afegir la capella del Santíssim cap a l'any 1680.

El convent, de tres plantes i claustre de petites dimensions, no ocupava tot el solar de l'actual mercat, ja que pel costat sud encara van romandre durant molts anys diferents cases ja existents, així com l'hort de l'ordre situat entre el carrer de la Petxina i la Rambla, i el noviciat, a tocar del carrer del Carme. La revolta anticlerical de l'any 1835 va acabar amb la vida de la comunitat carmelita de Sant Josep, doncs el convent fou incendiat. L'Ajuntament va reclamar la propietat del solar, fent enderrocar les restes dels edificis que quedaven en peus l'any 1840 per tal de realitzar la plaça porticada actual, aquest espai ocupat pel mercat el qual fou cobert amb l'estructura metàl·lica avui visible, a principis del segle XX.

Tant a l'interior del mercat com a les rodalies de la plaça de la Gardunya s'han realitzat diverses intervencions arqueològiques, essent la principal la duta a terme per M. Fàbregas i C. Subiranes l'any 1999, la qual va permetre la documentació de diferents estructures muràries dels segles XVI i XVII corresponents al propi convent; també es va poder constatar l'existència d'un edifici anterior, possiblement del segle XIII (FÀBREGAS, SUBIRANAS, 2002).

L'any 2006 es realitzà una intervenció arqueològica en una de les parades de l'interior del Mercat de la Boqueria - parades 594-595-596 - on es van documentar les restes d'un mur vinculat al convent de Sant Josep. (TRIAI, 2008)

També són interessants les restes documentades en la intervenció portada a terme per J. Alsina i R. Dehesa en el solar situat al carrer Hospital cantonada amb Morera, just al darrera del mercat. En aquest cas cal destacar la localització d'un forn ceràmic datat al segle XIII i un monument funerari d'època romana, en ús durant el segle IV, així com diferents restes de murs i paviments que apunten cap a l'existència d'alguna mena d'hàbitat entre els segles I-II dC.(PUJADES 2007)

Tot i que més lluny del sector del convent i actual mercat, destaquem les intervencions arqueològiques realitzades al voltant de les reformes de l'estació de metro del Liceu (L-3) les quals han permès documentar restes domèstiques baixmedievales, així com estratigrafia d'època romana del segle II i potser posterior, a la cantonada de les Rambles amb el carrer de Sant Pau (MEDINA, 2007). A l'andana situada al Pla de la Boqueria es van documentar les restes de la torre oriental de l'antic Portal de la Boqueria (segles XIII-XIV), així com estratigrafia d'època romana dels segles III-IV i restes de ceràmica prehistòrica (SANTANACH, TRIAY, 2008)

5. MOTIVACIONS I OBJECTIU DE LA INTERVENCIÓ

Tal i com ja hem esmentat anteriorment, els treballs arqueològics portats a terme han estat propiciats per la necessitat de reformar les parades núm. 712-713-714 del mercat de la Boqueria, fet que ha suposat la realització d'un seguit de rebaixos per tal d'instal·lar una cambra frigorífica al subsòl de dita parada.

El fet que la zona afectada es trobi situada en un indret d'interès arqueològic i alt valor històric ha donat peu a què es considerés necessari un control arqueològic preventiu en vistes a la possible aparició de restes i estructures, seguint el procediment establert per la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i el Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Així doncs, d'una manera resumida, podem dir que el lloc que ens ocupa té interès històric i arqueològic ja que:

1. Forma part del *suburbium* de la ciutat romana.
2. Es troba dins una de les zones d'expansió de la ciutat en època medieval
3. Fundació del convent de Sant Josep (1586) per una comunitat dels carmelites descalços, anomenats popularment "josepets" per la seva advocació al sant. La construcció s'allarga fins el 1693 i fou incendiat el 1835.
4. En l'espai que ocupava el convent es va construir, entre 1836 i 1840, la plaça de Sant Josep on, posteriorment, es situà el mercat del mateix nom, conegut com a Mercat de la Boqueria.
5. Inicialment, el mercat havia de ser un espai a l'aire lliure però, davant l'oposició dels venedors, el 1864 s'aprovà el projecte d'un edifici amb l'estructura metàl·lica que, amb algunes modificacions, es bastí a principis del segle XX.

Tots aquests motius creiem que justifiquen per sí sols la importància de dur a terme els citats treballs arqueològics a la zona per tal de localitzar i documentar les possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, procurant obtenir la màxima informació possible d'aquesta zona que ens permeti complementar els estudis realitzats fins el moment.

6. METODOLOGIA.

Els treballs d'obertura del sòl es van dur a terme amb l'actuació de martells pneumàtics en els sectors interiors dels edificis i amb màquina giratòria en el sector del pati. Les feines de les màquines, consistents en la retirada del nivell superficial, ja fossin preparacions i paviments de la finca o producte de l'enderroc dels antics edificis existents, s'aturaven un cop es detectava la presència d'estructures d'interès arqueològic. L'excavació dels estrats arqueològics associats a aquestes estructures es va efectuar, de manera sistemàtica per un equip d'arqueòlegs fins arribar als nivells geològics on no hi ha presència d'activitat humana. Aquest equip estava format per un arqueòleg director i un nombre d'arqueòlegs que va anar variant segons el ritme de l'excavació.

Paral·lelament al procés d'excavació i documentació es va realitzar el desmuntatge de les estructures localitzades, utilitzant mitjans mecànics i manuals, amb l'objectiu d'agilitzar el procés de d'excavació. Així, es varen desarmar, amb el vist-i-plau dels tècnics de l'Àrea de Coneixement i Recerca de la Generalitat de Catalunya i del Museu d'Història de la Ciutat, estructures d'època contemporània que aturaven el procés d'excavació a la recerca d'estructures antigues.

La metodologia emprada, sistemàtica i adequada s'inspira en el mètode de registre utilitzat per E. C. Harris i per A. Carandini⁸.

El mètode de registre estratigràfic s'ha fonamentat en l'ús d'un registre codificat (Unitats Estratigràfiques) de tradició anglosaxona, en dibuixar les plantes parcials on s'acoten tots els nivells físics extrets i en la fotografia de les UE. Per tal d'homogeneïtzar els registres de les diverses intervencions arqueològiques s'utilitza un sistema de base de dades interrelacionades basat en el programa Access de Microsoft, on s'inclou a cada fitxa els respectius apartats de descripció, documentació i relacions estratigràfiques.

Paral·lelament a aquesta tasca es va configurar la documentació planimètrica general (escala 1:20), topogràfica i fotogràfica del jaciment.

El material arqueològic recuperat es va codificar segons els següents criteris, 060 (número de la intervenció arqueològica) - 11 (any del permís) – núm. de UE (Unitat Estratigràfica) – núm. d'inventari (número de diferenciació de les peces més significatives).

Les cotes han estat establertes en metres sobre el nivell del mar (m s.n.m.).

L'arqueòloga s'ha trobat sempre al costat dels operaris per tal d'anar seguint el rebaix del sòl de forma visual directe per tal de poder identificar les possibles restes arqueològiques que podien anar sortint. Per fer-ho em comptat amb una màquina giratòria de la qual ha anat rebaixant el subsòl. Quan han aparegut restes arqueològiques s'han excavat manualment seguint la metodologia arqueològica, en els casos en què ens ha estat possible la màquina ens ha ajudat a l'extracció de terra.

Tota aquesta metodologia s'ha intentat aplicar amb la màxima fidelitat, doncs ens trobem davant un seguiment arqueològic, i no pas una excavació arqueològica

⁸ HARRIS, 1991 i CARANDINI, 1997.

convencional, adaptant els treballs a la presència de maquinària. Igualment, cal fer esment de les difícils condicions en que s'han dut a terme les diferents tasques, sobretot per la manca de llum, així com per la inestabilitat del terreny en que s'assenta el mercat, format per capes de runa i sorres, la qual cosa ha impedit en tot moment, poder accedir a l'àrea excavada davant el risc d'esfondrament.

7. DESCRIPCIÓ DELS TREBALLS REALITZATS

Els treballs que han motivat la present memòria arqueològica s'han realitzat el 25 de setembre de 2011. Tal i com indicava el projecte d'obra entregat al Servei d'arqueologia de Barcelona, la intervenció ha suposat la realització d'un rebaix de 4 per 2.20 metres, espai ocupat per les parades 712-713-714, i s'ha arribat a una profunditat de 3 metres.

Un cop desmuntats els elements constructius de la parada, els quals encara es trobaven en peus (UE100), s'ha procedit a realitzar el rebaix pertinent del subsòl. Sota el paviment de la parada d'uns 0.10 metres de potència (UE101) s'ha documentat una primera capa de runa amb plàstics i altres restes contemporànies d'entre 0.70 i 0.80 metres de potència (UE102).

Per sota d'aquests elements d'època contemporània s'ha localitzat la presència d'un nivell d'aproximadament un metre de potència (UE103). L'estrat de composició sorrenca presentava abundants restes de carbons i alguns fragments de ceràmica dels segles XVI- XVII (reflexos metàl·lics, vidrada blanca i vidrats marrons) .

La seva excavació ens ha permès la documentació d'una estructura de planta circular localitzada en l'àmbit occidental de la parada (UE105). Construïda amb pedres irregulars i maons lligat tot amb morter de sorra i calç, presentava en el centre una canalització ceràmica per a la conducció de l'aigua. L'estructura té un diàmetre de 1.38 metres i una potència de 0.44 metres. No s'ha pogut documentar en la seva totalitat al endinsar-se aquesta cap a l'interior de la parada veïna 715.

Trobem aquesta estructura excavada en un estrat argilós de color marró d'uns 0.44 metres de potència (UE106). En aquest cas la manca de material associat no ens ha permès adscriure'l a un moment cronològic concret.

Finalment en el nivell més inferior del rebaix s'ha documentat paquet format per llims i sorres aportades per les diverses rieres de la zona (UE107). De l'estrat en qüestió s'han rebaixat 0.8 metres, tot i que aquest continua baixant només s'ha excavat fins a assolir la cota necessària per l'obra per tal de construir la cambra frigorífica. En cap cas aquest estrat de llims ens ha aportat restes de material arqueològic. La cota superior de l'estat és de 7.10 i la cota inferior de 6.30 metres snm.

Un cop assolida la cota marcada per l'obra de 6.30 metres snm s'han donat per finalitzades les tasques arqueològiques en les parades 712-713-714 del mercat de Sant Josep de la Boqueria.

8. CONCLUSIONS

Les tasques de control preventiu realitzades a la parada 712-713-714 del mercat de la Boqueria de Barcelona amb codi SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE BARCELONA 060/11 no ens ha aportat dades arqueològiques rellevants.

Majoritàriament les restes documentades en la present intervenció arqueològica s'han de relacionar amb les reformes que ha patit el mercat de la Boqueria en general i les parades en particular al llarg de segle XX.

A banda d'aquestes construccions contemporànies, aquesta l'excavació també ens ha permès la documentació de diverses restes anteriors a la construcció del mercat.

Així doncs, la documentació de l'estrat UE103 amb presència de material ceràmic del tipus reflex metàl·lic amb cronologia del segle XVI-XVII hauria amortitzat una zona prèviament construïda tal i com ho evidencia la presència d'una estructura.

D'aquesta ocupació prèvia només hem pogut documentar l'estructura UE105. L'estructura en qüestió estaria vinculada a una infraestructura relacionada amb la conducció d'aigua, tot i que trobem aquest element isolat, en el seu moment possiblement hauria format part d'un entramat estructural més ampli. Les poques dades de les que disposem, però, no ens permeten realitzar una interpretació més precisa i la manca de materials ceràmics relacionats tampoc ens permet adscriure-la a un període cronològic concret.

Ambdues restes, tant el nivell UE103 com l'estructura UE105, les hem de posar en relació amb la presència en aquesta zona del convent de Sant Josep. Aquest va estar en funcionament des de finals del segle XV fins a la segona meitat de segle XIX i per tant aquestes restes haurien format part del conjunt conventual en alguna de les seves fases.

Encara que les dades obtingudes en el rebaix de la parades 712-713-714 són escasses, la informació obtinguda ens han permès documentar diversos elements relacionats amb l'antic convent de Sant Josep. La problemàtica recau en el fet de només haver pogut actuar sobre la parada que ha motivat la present intervenció arqueològica, de manera que la visió que s'ha obtingut de les restes arqueològiques són molt parcials i no ens han permès obtenir una visió més àmplia i de conjunt. S'haurà de tenir en compte per a futures intervencions en el mercat de la Boqueria que l'estructura UE105 s'estén per sota de les parades veïnes i que per tant les seves dimensions com la interpretació donada estan subjectes a variacions.

9. BIBLIOGRAFIA

AAVV 1984. Gran Geografia Comarcal de Catalunya: El Barcelonès i el Baix Llobregat vol. VIII. Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

AAV 1982. *Actes del I congrés d'història del Pla de Barcelona, celebrat a l'Institut Municipal d'Història. El Pla de Barcelona i seva història.*

AAVV 1999. *Els Barris de Barcelona. Volum I. Ciutat Vella. L'Eixample.* Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

ALBERCH I FUGUERAS *et alii.* 1999. "Ciutat Vella i Eixample" a *Els Barris de Barcelona*, Vol I, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

AJUNTAMENT DE BARCELONA. *Urbanisme de Barcelona.*
<http://www.bcn.es/urbanisme/>

CARANDINI, A. 1997. *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica.* Crítica. Barcelona.

CIRICI, A. 1976. *Barcelona, pam a pam.* Ed. Teide. Barcelona.

FÀBREGAS, M. i SUBIRANAS, C. 2002. "Intervenció arqueològica al Mercat de Sant Josep, la Boqueria (Barcelona)", a *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, Sant Cugat del Vallès.

HARRIS, E.C. 1979. *Principios de estratigrafía arqueológica.* Ed. Crítica. Barcelona.

MEDINA, E. 2007. *Memòria de la intervenció arqueològica efectuada a la Rambla, 65-73. Metro – Línia 3 – Estació de Liceu. Districte de Ciutat Vella. Barcelona. Del 31 de maig al 31 d'octubre.* Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

PALET, J.M. 1994. *Estudi territorial del Pla de Barcelona: Estructuració i evolució del territori entre l'època ibero-romana i l'altmedieval segles II-I a.C.-S.X-XI d.C.* A *Estudis i Memòries d'Arqueologia de Barcelona* núm.1. Centre d'Arqueologia de la Ciutat, Institut de Cultura. Barcelona.

PUJADES, J. 2007. "Balanz anual de l'activitat arqueològica a la ciutat" a *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona. Època II. Any 2007. N.03.* Museu d'Història de Barcelona, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona.

SOLÉ, L. 1963. *Ensayo de interpretación del cuaternario barcelonés.* Dins de *Miscelánea Barcinonensia.* Ajuntament de Barcelona. Barcelona.

SANTANACH, L. i TRIAY, V. 2008. *Memòria conjunta de les intervencions arqueològiques preventives efectuades a l'estació del Liceu (costa del Besòs) de la línia 3 dels FMB (Rambla - Pla de la Boqueria).* Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

TRIAY, V. 2007. *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva efectuada a la plaça de Sant Josep- Mercat de la Boqueria, parades 594-595-596*. Lliurat al Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

ANNEXES

- **REPERTORI ESTRATIGRÀFIC**

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714		UE : 101	
Codi: 060/11			
Fase:		Cronologia: XX	
DEFINICIÓ :	Estructura.		
DESCRIPCIÓ :	Paviment de formigó de la parada 712-713-714 del mercat de Sant Josep de la Boqueria. Té una potència de 0.10 metres. La cota superior és de 9.30 i la inferior 9.20 metres snm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	102	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714		UE : 102	
Codi: 060/11			
Fase:		Cronologia: XX	
DEFINICIÓ :	Estrat		
DESCRIPCIÓ :	Paquet de runa contemporània d'uns 0.70 metres de potència usada per anivellar el terreny. La cota superior és de 9.20 i la inferior de 8.50 metres snm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	103	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714		UE : 103	
Codi: 060/11			
Fase:		Cronologia: XVI-XVII	
DEFINICIÓ :	Estrat		
DESCRIPCIÓ :	Estrat de color gris i textura sorrenca amb presència de carbons i materials ceràmics del segle XVI-XVII. La cota superior és de 8.50 i la inferior 7.54 metres snm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	105 i 106	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714				UE : 104	
Codi: 060/11		Fase:		Cronologia: s. XVI-XVII	
DEFINICIÓ :	Estructura negativa				
DESCRIPCIÓ :	Rasa per a la construcció de l'estructura UE105.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	103	
	Talla a	106	Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714				UE : 105	
Codi: 060/11		Fase:		Cronologia: s. XVI-XVII	
DEFINICIÓ :	Estructura				
DESCRIPCIÓ :	Estructura de planta circular construïda amb pedres irregulars i maons lligat tot amb morter de sorra i calç, presenta en el centre una canalització ceràmica per a la conducció de l'aigua. L'estructura té un diàmetre de 1.38 metres i una potència de 0.44 metres. La cota superior és de 7.58 i la inferior de 7.18 metres snm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	103	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714				UE : 106	
Codi: 060/11		Fase:		Cronologia: indet.	
DEFINICIÓ :	Estrat.				
DESCRIPCIÓ :	Estrat argilós de color marró d'uns 0.44 metres de potència. En aquest cas la manca de material associat no ens ha permès adscriure'l a un moment cronològic concret. La cota superior és de 7.54 i la inferior de 7.10 metres snm.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	107	Es cobert per	103	
	Talla a		Tallat per	104	
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

Intervenció: Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714		UE : 107		
Codi: 060/11		Fase:	Cronologia: Indet.	
DEFINICIÓ :	Estrat			
DESCRIPCIÓ :	Nivell de llims i sorres provinents de les aportacions de les rieres de la zona. El rebaix ens ha permès documentar un paquet de 0.80 metres de potència tot i que l'estrat continua no s'ha acabat de rebaixar a l'haver arribat a la cota marcada per l'obra. La cota superior és de 7.10 i la cota inferior de 6.30 metres snm. No ens ha aportat material que ens permeti datar-lo.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	106
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

- **INVENTARI MATERIAL ARQUEOLÒGIC**

Plaça Sant Josep-Mercat de la Boqueria, parades 712-713-714 (060/11) (BARCELONA)

INVENTARI DE MATERIAL ARQUEOLÒGIC

U.E.	Núm.	Frag.	Class.	Def.		Decoració		Acabats		Cronologia	Observacions	
				Fragm.	Tipo.	Tècnica	Pasta	Int.	Ext.			Int.
103		1	14003	BR	CAT	TO	AO			VI		Vidrat verd
103		4	14003	SF	FIN	TO	AO			VI		Vidrat marró
103		1	14003	SF	PAT	TO	AO			VI	VI	Vidrat marró
103		1	14100	VO	FIN	TO	AO			VI	VI	
103		5	14100	SF	FIN	TO	AO			VI	VI	
103		1	14250	NA	GER	TO	AO		PI		VI	Nansa decorada amb bandes paral·leles en manganès
103		1	14208	SF	FIN	TO	AO	PI	PI	VI	VI	s. XVI-XVII
103		1	14200	VO	FIN	TO	AO		PI	VI	VI	Interior de la peça molt degradat
103		2	14200	SF	FIN	TO	AO	PI		VI	VI	

TAULA CODIS PER A INVENTARI DE MATERIALS ARQUEOLÒGICS

CERÀMICA

1. CLASSIFICACIÓ

11000	Prehistòria	13050	campaniana/vernís negre indeterminada
11001	Neolítica	13051	precampaniana
11050	del Coure	13052	campaniana A
11100	del Bronze	13053	campaniana A tardana
11101	del Bronze antic	13054	campaniana B
11102	del Bronze mig	13055	campaniana B-oide
11103	del Bronze final	13056	campaniana C
12000	Protohistòrica sense determinar	13057	campaniana empuritana
12001	feno-púnica indeterminada	13058	etrusca vernís negre
12002	feno-púnica engalba vermella	13059	imitacions campanianes
12003	feno-púnica engalba negra	13060	vernís negre púnic
12004	feno-púnica comuna		
12005	grega d'occident	13100	terra sigillata indeterminada
12050	roja a torn	13101	presigillata
12051	engalba roja	13102	T S precoç
12052	pintada	13103	T S aretina
12053	comuna ibèrica	13104	T S itàlica
12054	grisa de la costa catalana	13105	T S tardo-itàlica
12055	grollera	13106	T S sudgàl·lica
12056	grans recipients d'emmagatzematge	13107	T S marmorata
12057	àmfora ibèrica	13108	T S hispànica
13000	Món Clàssic sense determinar	13109	T S hispànica tardana
13001	grega indeterminada	13110	T S hispànica indeterminada
13002	<i>buchero nero</i>	13111	T S africana A
13003	àtica figures negres	13112	T S africana A/D
13004	àtica figures vermelles	13113	T S africana A/C
13005	àtica vernís negre	13114	T S africana C
13006	taller de les petites estampetes	13115	T S africana D
13007	taller de Rhode	13116	T S africana indeterminada
13008	taller de Nikia-Ion	13117	imitacions T S hispànica
13009	taller de pàteres 3 palmetes radials	13118	T S clara B
		13119	T S lucente
		13120	paleocristiana grisa

13121	paleocristiana ataronjada	13301	àmfora massaliota
13122	<i>late Roman C</i>	13302	àmfora feno-púnica
13123	produccions orientals (corintia)	13303	àmfora ebussitana
13124	vidriada romana	13304	àmfora romana
13125	imitacions clara D	13305	àmfora greco-itàlica
13126	paleocristina pintada	13306	àmfora itàlica
		13307	àmfora gàl·lica
13150	parets fines indeterminades	13308	àmfora hispànica
13151	parets fines itàliques	13309	àmfora bètica
13152	parets fines d'Acco	13310	àmfora de la Tarraconense
13153	parets fines sudgàl·liques	13311	àmfora lusitana
13154	parets fines "clofolla d'ou"	13312	àmfora africana
13155	parets fines hispàniques	13313	àmfora oriental
13156	imitacions parets fines	13314	suports d'àmfores
		13315	amforiscs
13200	llàntia indeterminada	13316	disc terra cuita
13201	llàntia grega	13317	taps
13202	llàntia republicana	13318	fragments vasos retallats
13203	llàntia republicana vernís negre	13319	altres accessoris
13204	llàntia imperial	13320	<i>dollia</i>
13205	llàntia imperial de volutes	13321	àmfora rodia
13206	llàntia imperial de disc	13322	àmfora corintia
13207	llàntia africana de canal	13323	àmfora Samos
13208	llàntia africana		
13209	llàntia africana paleocristiana	13400	comuna a torn oxidada d'època indeterminada
13210	llàntia africana ARS	13401	comuna a mà oxidada d'època indeterminada
		13402	comuna a torn reduïda d'època indeterminada
13250	comuna oxidada	13403	comuna a mà reduïda d'època indeterminada
13251	comuna reduïda	13404	comuna oxidada d'època indeterminada
13252	comuna baix-imperial	13405	comuna reduïda d'època indeterminada
13253	comuna engalba blanca	13406	comuna a torn bescuitada indeterminada
13254	comuna engalba negra		
13255	comuna engalba vermella	13500	comuna oxidada medieval
13256	comuna roig pompeïà	13501	comuna reduïda medieval
13257	comuna itàlica	13502	comuna bescuitada medieval
13258	comuna africana de cuina		
13259	comuna emporitana oxidada		
13260	comuna de cuina acurada		
13261	imitacions comuna africana		
13262	comuna bescuitada		
13263	ceràmica comuna de Lípari		
13264	ceràmica daurada		
13265	ceràmica eivissenca tardo antiga		
13266	ceràmica de Pantelleria		
13267	ceràmica itàlica tardo antiga		
13300	àmfora indeterminada	14000	Món medieval i modern indeterminat

14001	comuna oxidada a mà	14126	blanca i blava de la cirera
14002	comuna oxidada a torn	14128	blanca i blava Paterna-Manises
14003	comuna oxidada vidriada	14129	blanca i groga “orla d’influència del Renaixement”
14004	comuna reduïda a mà		
14005	comuna reduïda a torn		
14006	comuna reduïda vidriada	14200	reflex metàl·lic
		14201	reflex metàl·lic producció catalana
14050	islàmica indeterminada	14202	reflex metàl·lic de l’ungla
14051	islàmica verd-manganès	14203	reflex metàl·lic de sanefa amb gallons
14052	islàmica melada	14204	reflex metàl·lic de sanefa amb fulles
14053	islàmica corda seca total	14205	reflex metàl·lic de sanefa en negatiu
14054	islàmica corda seca parcial	14206	reflex metàl·lic decoració floral
14055	islàmica esgrafiada	14207	reflex metàl·lic de fons picat
14056	islàmica pintada	14208	reflex metàl·lic de pinzell-pinta
14057	islàmica daurada reflex metàl·lic	14209	reflex metàl·lic decoració geomètrica
14058	islàmica a motlle	14210	reflex metàl·lic amb lletres o anagrames
14059	islàmica comuna oxidada	14211	reflex metàl·lic i blava
14060	islàmica comuna reduïda	14212	reflex metàl·lic de Paterna
14061	islàmica manganès sota coberta melada	14213	reflex metàl·lic de Manises
14062	islàmica vidrada	14214	reflex metàl·lic de Paterna-Manises
		14215	reflex metàl·lic sanefa reticulada
14100	vidrada blanca		
14101	blanca i blava	14250	blanca i manganès
14102	blanca i blava de Barcelona	14251	blanca-manganès blau i manganès
14103	blanca i blava catalana	14252	blanca-manganès verd i manganès
14104	blanca i blava d’orles diverses	14253	blanca-manganès verd i manganès de Paterna
14105	blanca i blava de la botifarrada	14254	blanca-manganès verd i manganès de Manises
14106	blanca i blava de l’arracada	14255	blanca-manganès verd i manganès catalana
14107	blanca i blava d’influència francesa	14256	blanca-manganès i verd
14108	blanca i blava de la cirereta	14257	blanca-manganès i polícroma
14109	blanca i blava de faixes o cintes	14258	pisa arcaica decorada
14110	blanca i blava de la Segarra		
14111	blanca i blava d’Escornalbou	14300	pisa blanca
14112	blanca i blava de la panotxa	14301	pisa decorada
14113	blanca i blava regalats	14302	porcellana
14114	blanca i blava de Poblet	14303	Pickman/Cartuja
14115	blanca i blava de sanefa negativa	14304	d’importació
14116	blanca i blava de transició	14305	maiolica lligur
14117	blanca i blava amb la Tau	14306	polícroma
14118	blanca i blava d’influència de Savona		
14119	blanca i blava corbata o palmera	14400	vaixella segle XX
14120	blanca i blava ditada		
14121	blanca i blava de blondes	15000	material ceràmic no recipient
14122	blanca i blava de Paterna		
14123	blanca i blava de Manises		
14124	blanca i blava de Manises i groga		
14125	blanca i blava de la figueta		

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SF
sense definir	SD
perfil sencer	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
abocador	AB
escòria	ER
pom agafor	AG
broc	BR
orelleta	OR
peu	PE
pivot	PI
bec	BE
Per a llànties:	
<i>Infundibulum</i>	IN
Pico (<i>rostrum</i>)	RO
Orla (<i>margo</i>)	MA
Disc	DI
Volutes	VL
Aletes	ALE
Moldura	MOL
<i>Orificium</i>	ORF

3. TIPOLOGIA: Per materials del Món Clàssic amb una tipologia ja establerta.

ABAS.	Abascal
AFRIC.	Africana
AGUARD.	Aguarod
ALM.	Almagro
ATL.	Atlante
BAIL.	Bailey
BEL.	Beltran
BRUCK.	Bruckner
DECHEL.	Dechelette
DRAG	Dragendorf
DRES.	Dressel
EBUS.	Ebusitana
GOUD.	Goudineau
H.	Hayes
HALT.	Halterm
HERM.	Hermet

KEYAY   Keay

LAMB.	Lamboglia
LAIET.	Laietana
LOPEZ	López Mullor
LUDOW.	Ludowici
M.	Morel
MEZQ.	Mezquiriz
OBER.	Oberaden
OELM.	Oelman
OST.	Ostia
OSW.	Oswald
PALL.	Pallarès
PASC.	Pascual
RIG.	Rigoir
RITT.	Ritterling
SAL.	Salomonson
SPT.	Spitzer
GAL.	Galane
DEN.	Deneauve
ETT.	Ettlinger
AQUIL.	Aquilué
VER.	Vernhet
MAY.	Mayet
DRAM.	Dramont

4. FORMA: Per a materials no classificats tipològicament. Bàsicament, ceràmiques prehistòriques, medievals i modernes)

Ceràmica a mà:

bol/vas carenat	BCA
bol/vas cilíndric	BCI
bol/vas bitroncocònic	BBT
bol/vas troncocònic	BTR
bol/vas elíptic	BEL
bol/vas globular	BGL
bol/vas globular amb coll	BGC
bol/vas germinat	BGE
bol/vas múltiple	BMU
bol/vas ovoide	BOV
bol/vas semiesfèric	BSE
bol/vas subesfèric	BSU
bol/vas semiesfèric o subesfèric de vora exvasada	BSS
copa	COP
cullera	CUL
formatgera	FOR

forma indeterminada	FIN
fragment retallat no perforat	FRN
fragment retallat perforat	FRP
gresol	GES
paleta	PAL
plat carenat	PCA
plat/tapadora	PLT
plata	PLA
suport	SOP
tassa	TAS

Ceràmica a torn:

Ceràmica grega

Alabastró	ALA
Àmfora	AMF
Aryballos	ARY
Hydria	HYD
Kalathos	KAL
kratera calze	KCA
kratera campana	KCP
krateracolumnes	KCO
kratera volutes	KVO
kylix	KYL
lebes	LEB
lekythos	LEK
oinochoe	OIN
pelike	PEL
skiphos	SKI
stamnos	STA
ungüentari bulb	UBU
ungüentari fusiforme	UFU
ungüentari	UGU

Ceràmica clàssica, medieval i moderna

abeurador	ABE
ampolla	AMP
bací	BAC
barral	BLN
bol	BOL
canalobre	CAN
cassola	CSS
cassola patina cendrosa	CSC
càntir	CAT
catúfol	CAF
colador	COL
copa	COP
cossi	COS
cremaperfums	CRP
cubell	CUB

escalfeta	ESF
escudella	ESC
escudella d'orelletes	EOR
fogó	FOG
formes amb abocador	FAB
formes obertes	FOB
formes tancades	FTA
forma indeterminada	FIN
fruiter	FRU
gerra	GER
gerreta	GET
gerro	GRR
gibrell	GIB
got	GOT
greixonera	GRE
guardiola	GUA
llàntia cassola i bec pessigat	LCB
llàntia peu alt	LPA
llàntia piquera	LPI
llumanera	LLU
menjadora	MEN
mesura	MES
morter	MOR
motlle	MOT
motlle sigillata	MSG
olla	OLL
olla patina cendrosa	OPC
orsa	ORS
pàtera	PTT
plat	PAT
plat d'ala	PDA
plat/tapadora	PTA
plat/tapadora vora fumada	PTF
plata	PLA
plat tallador	PTL
poal	POA
pot	POT
pot de farmàcia	PFA
rentamans	REN
safata	SAF
saler	SLR
salsera	SAL
servidora	SEV
setrill	SET
sitra	SIT
suport	SOP
suport d'anell	SAN
suport rodet	SRD
tallador	TAL
tapadora	TAP

tassa	TAS
tenalla	TEN
test	TES
tinter	TIN
tupí	TUP
urna	URN
xocolatera	XOC

Material ceràmic no recipient (codi classificació 15000):

artefacte no definit	AND
bola	BLA
cilindres de forn	CFO
cuny de forn	CYF
dena	DEN
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fragment d'argila indet.	FAI
fussaiola	FUS
joguina	JOG
màscara	MAS
pes de teler circular	PTC
pes de teler oval	PTO
pes de teler rectangular	PTR
pes de teler indeterminat	PTI
pes de teler troncocònic	PTT
pipes	PIP
placa	PLC
placa foradada	PFD
rodet	ROD
tres peus terrisser	TPT
disc circular terrisser	DCT
suport llar de foc	SLF
peça circular	PC
peça circular foradada	PCF

4. TÈCNICA

a mà	MA
a torn	TO
a torn lent	TL
a motlle	MO
motlle cistelleria	MC
ensablada	EN
indeterminada	IN

5. DECORACIÓ

acanalada	AC
aiguada	AG
aplicació	AL
aplicació metàl·lica	AM
aplicació pasta blanca	AB
aplicació pasta roja	AR
aplicació pedres	AP
baquetons	BA
barbotina	BB
bigoti	BI
botons	BO
calada	CA
cordons digitacions	CD
cordons incisió	CI
cordons impressió	CM
cordons llisos	CL
cordons pessigats	CP
ditada	DI
esgrafiada	ES
excisa	EX
impresa canya/os	IO
impresa cardial	IC
impresa cistelleria	IL
impresa digitada	ID
impresa espàtula	IE
impresa estampillada	IS
impresa pinta	IP
impresa punxó	IX
impresa puntillada	IA
impresa raspatllada	IR
impresa teixit	IT
impresa ungulada	IU
impresió fent incisió	IM
impressions diverses	IF
incisa	IN
incisa pintada	NP
llengüeta	LL
mamellons	MA
mangra	MG
motlle	MO
mugró	MU
ondulació en vora	OV
perforada	PF
pessigada	PE
pintada	PI
pintada blanca	PB
pintada negra	PN
pintada roja	PR
pintada roig-marronós	PM

polícroma	PP
pseudoexcisa	PS
rodeta	RO
vernís roig	VR

6. PASTA

grollera oxidada	GO
grollera reduïda	GR
grollera mixta	GM
acurada oxidada	AO
acurada reduïda	AR
acurada mixta	AM
acurada bescuitada	AB
grollera bescuitada	GB
bescuitada	BE
caolinítica	CA

7. ACABATS

allisat	AL
allisat amb fang	AF
arenós	AR
brunyit	BR
encastació de fang	EF
engalbat	EN
esmaltat	EM
espatulat	ES
estriat	ET
marques terrisser	MT
pàtina cendrosa	PC
pentinada	PE
pintat	PI
rugós	RU
<i>strice</i>	ST
vernissat	VE
vidrat	VI

METALL

1. CLASSIFICACIÓ

20000	indeterminat
20001	bronze
20002	ferro
20003	plata
20004	or
20005	plom
20006	aleacions diverses
20007	altres metalls
20008	coure

2. FORMA

agulla	AGU
agulla de cap	AGC
alabarda	ALB
àncora	ANC
anell	ANL
anella	ANE
arracada	ARR
arreus de cavall	ARC
artefacte indeterminat	ATI
ast	AST
bala	BAL
barra	BRR
bola/boleta	BLT
bomba	BOM
botó	BOT
braçalet	BRA
braser	BRS
cadena	CAD
clau	CLA
dena	DEN
destral	DRT
diadema	DMA
didal	DID
elements de carro	ECR
elements religiosos	ERE
enformador	ENF
escarpa	EPA
escòria	ESR
escultura	ESC
escut	EST
espasa	ESP
falcata	FAL
fíbula indeterminada	FBI

fíbula anular	FAN
fíbula d'apèndix caudal	FAC
fíbula de bucle	FBU
fíbula de naveta	FNA
fíbulade pivot	FPV
fíbula doble ressort	FDR
fíbula indígena de colze	FIC
fíbula de peu alt	FPA
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fil/frag. riscle/anell/braçalet	FFR
frontissa	FTS
ganivet	GNV
gerra	GER
globelet	GOB
llingot	LIN
mirall	MRL
moneda	MON
pectoral	PEC
penjant	PJA
pinces	PNC
placa	PLC
pondius	PON
punta fletxa	PFL
punta llança/javelina	PLJ
punxó	PNX
punyal	PNY
serra	SER
sivella	SIV
vas	VAS
xinxeta	XIN

3. TÈCNICA

forja	FJ
fosa	FS
cisellar	CS
repussar	RP
calat	CL

VIDRE

1. CLASSIFICACIÓ

30000	vidre
30001	pastà vítrea
30002	cristall
30003	escòria

2. DEFINICIÓ DEL FRAGMENT

sense forma	SF
sense definir	SD
perfil sencer	PS
vora	VO
nansa	NA
arrencament de nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE
pom/agafador	AG
escòria	ER
boca	BO

3. FORMA

fragment no definit	VIN
ampolla	AMP
amforisc	VAF
barreta	BAR
bol	BOL
camafeu	VCS
copa	COP
dena	DEN
element construcció	VEC
element d'ús funerari	VEF
element d'ús personal	VEP
flascons	VFL
gerra	GER
plat	PAT
plata	PLA
setrill	SET
ungüentari	UGU
vas	VAS

4. TÈCNICA

realització no definida	ND
vidre-mosaic	VM
motlle decorat	MD
motlle baix relleu	MB
motlle volum rodó	MR
poliment	VL
tallat	VT
gravat	VG
amb aplicacions	VA
fondi d'or	VO
pintat	VP
bufat	VG

MATERIAL LÍTIC

1. CLASSIFICACIÓ

40000	indeterminat	anell	ANE
40001	sílex	artefacte indeterminat	ATI
40002	quars	artefacte no definit	ATD
40003	jaspi	baix relleu	BAR
40004	granit	bala	BAL
40005	arenisca	bola	BLA
40006	volcànic	braçalet	BRA
40007	micaesquistos	braçalet d'arquer	BÇA
40008	caliça	cassoleta	CTA
40009	marbre	dena	DEN
40010	alabastre	enformador	ENF
40011	conglomerat	escultura	ESC
40012	travertí	figura zoomorfa	FZM
40013	pissarra	figura antropomorfa	FAN
40014	pedres precioses	gresol	GES
40015	minerals	inscripció	INS
40016	fòssils	mà de molí	MMO
40017	rierencs	molí barquiforme	MBA
40018	calcària	molí (roda)	MOL
		morter	MOR
		motlle de fundició	MFU
		peça circular foradada	PCF
		peça circular no perforada	PCN
		pedestal	PED
		penjant	PJA
		placa	PLC
		placa decorada	PDC
		placa foradada	PFD
		punyal	PNY
		sarcòfag	SAR

2. FORMA

pedra tallada no retocada ascla	ASC
pedra tallada no retocada fulla	FLL
pedra tallada no retocada rebuig	REB
nucli fragmentat	FNU
nucli amb còrtex	NCO
nucli sense còrtex	NSC
pedra retocada perforador	PFD
pedra retocada gratador	GRA
pedra retocada rascadora	RAS
pedra retocada làmina de dors	LDO
pedra retocada làmina retocada	LRE
pedra retocada punta de dors	PDO
pedra retocada punta (retoc simple)	PUN
pedra retocada geomètric	GEO
pedra retocada denticulat	DNT
pedra retocada truncadura	TRU
pedra retocada punta de fletxa	PFL
pedra retocada osca	OSC
pedra polida cisell	CIS
pedra polida destal	DTA
allisador	ALS
àncora	ANC

MATERIALS CONSTRUCCIÓ

1. CLASSIFICACIÓ

50000	alabastre
50001	arenisca
50002	elements ceràmics
50003	estuc/arrebossat
50004	fusta
50005	ímbrex
50006	indeterminat
50007	maó
50008	marbre
50009	morter
50010	mosaic
50011	tessel·les
50012	opus signinum
50013	pintura/estuc pintat
50014	rajoles
50015	tegula
50016	tegula “mammata”
50017	tegula de suports
50018	terracotes
50019	tovots/tapial
50020	cornisa
50021	columna
50022	capitell
50023	carreu
50024	antefix
50025	canonada
50026	gàrgola
50027	tubuli
50028	teula vidrada
50029	teula
50030	rajola blanca i blava (XVI)
50031	rajola blanca i blava moderna (XVII-XVIII)
50032	rajola polícroma (XVIII- XIX)
50033	rajola polícroma anterior (XVIII)
50034	rajola blanca i blava anterior (XVIII)
50035	canaló
50036	motllura
50037	rajola vidrada
50038	totxana

MATÈRIA ORGÀNICA

1. CLASSIFICACIÓ

60000	matèria orgànica general
60001	os
60002	ivori
60003	closca
60004	fusta treballada
60005	teixit
60006	cuïro
60007	vegetals
60008	paper
60050	restes antropològiques
60051	macrofauna
60052	microfauna
60053	fauna aquàtica
60054	malacofauna
60055	fusta no treballada
60056	carbó
60057	granes
60058	fauna terrestre no definida

2. FORMA

agulla	AGU
agulla de cap agulla o punxó	AGC
ampolla	AMP
anell	ANE
aplic	APL
artefacte d'os/petxina/ibori	OPI
artefacte no definit	AND
beiana	BEI
bossa	BSA
botó	BOT
braçalet	BRA
caixa	CXA
calçat	CÇA
cistell	CTL
cistelleria	CIS
corda	CDA
corn tallat	COT
cullera	CUL
cullereta tocador	CUT
dau	DAU
dena	DEN
dent decorada	DTD
dent perforada	DTP

diari	DIA
enformador	ENF
espàtula	EPT
falange decorada	FLD
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fitxa de joc	FIJ
frontissa	FTS
fus	FUS
fusta frag. indet.	FFI
fusta construcció naval	FCN
fusta construcció	FCO
ganxet	GAN
mànec	MEC
marcador	MCD
penjant	PJA
petxina frag. polida	POP
pinta	PNT
polidor	PUL
punta fletxa	PFL
punxó	PNX
punyal	PNY
raspall	RAS
resquill apuntat	RQA
sabates	SAB
tapadora	TAP
teixit	TXI
ullal porc senglar tallat	UPS

3. TÈCNICA

matèria prima sense modificar	MPS
matèria prima en procés de fabricació	MPF
matèria prima modificada	MPM

MOSTRES PER A ANÀLISIS

70000	terra
70001	morter
70002	pedra
70003	metall
70004	carbó (anàlisi antracològica)
70005	pol·len
70006	granes
70007	llavors
70008	carbó (C14)

- **DOCUMENTACIÓ GRÀFICA**

REPERTORI FOTOGRÀFIC

Fotografia 1. Parada Mercat de la Boqueria 712-713-714

Fotografia 2. Enderroc de la parada 712-713-714

Fotografia 3. Rebaix de la capa de runa UE102

Fotografia 4. Vista general del nivell UE103

Fotografia 5. Vista en planta de l'estructura UE105

Fotografia 6. Vista general parada 712-713-714 amb estructura UE105

Fotografia 7. Seqüència estratigràfica del tall oriental de la parada 712-713-714

Fotografia 8. Foto final de la intervenció amb el nivell de llims UE107

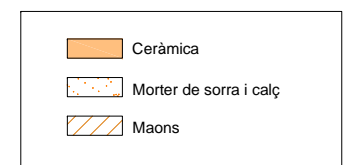
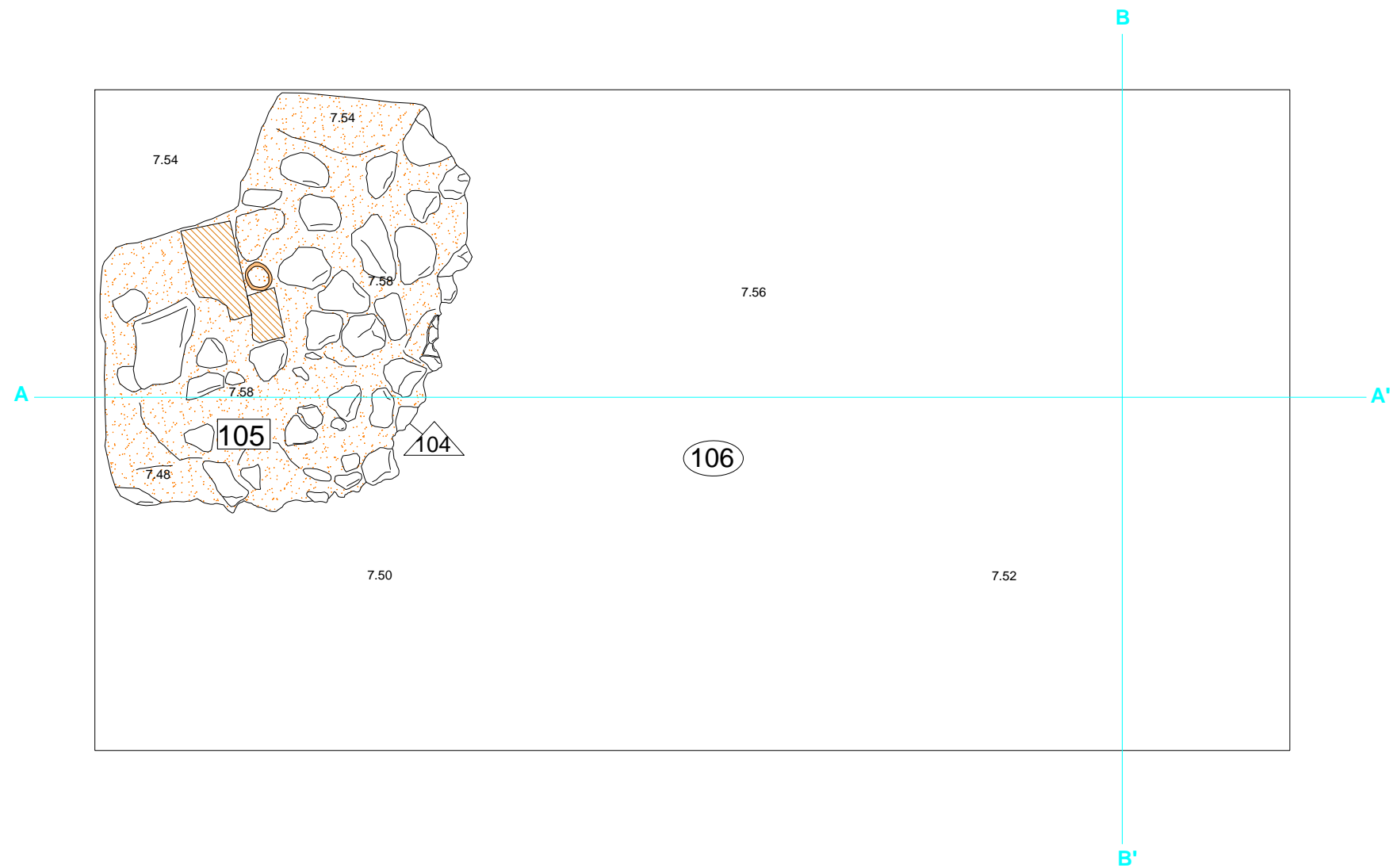
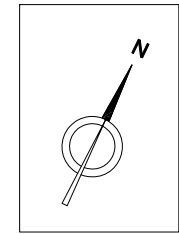
DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA

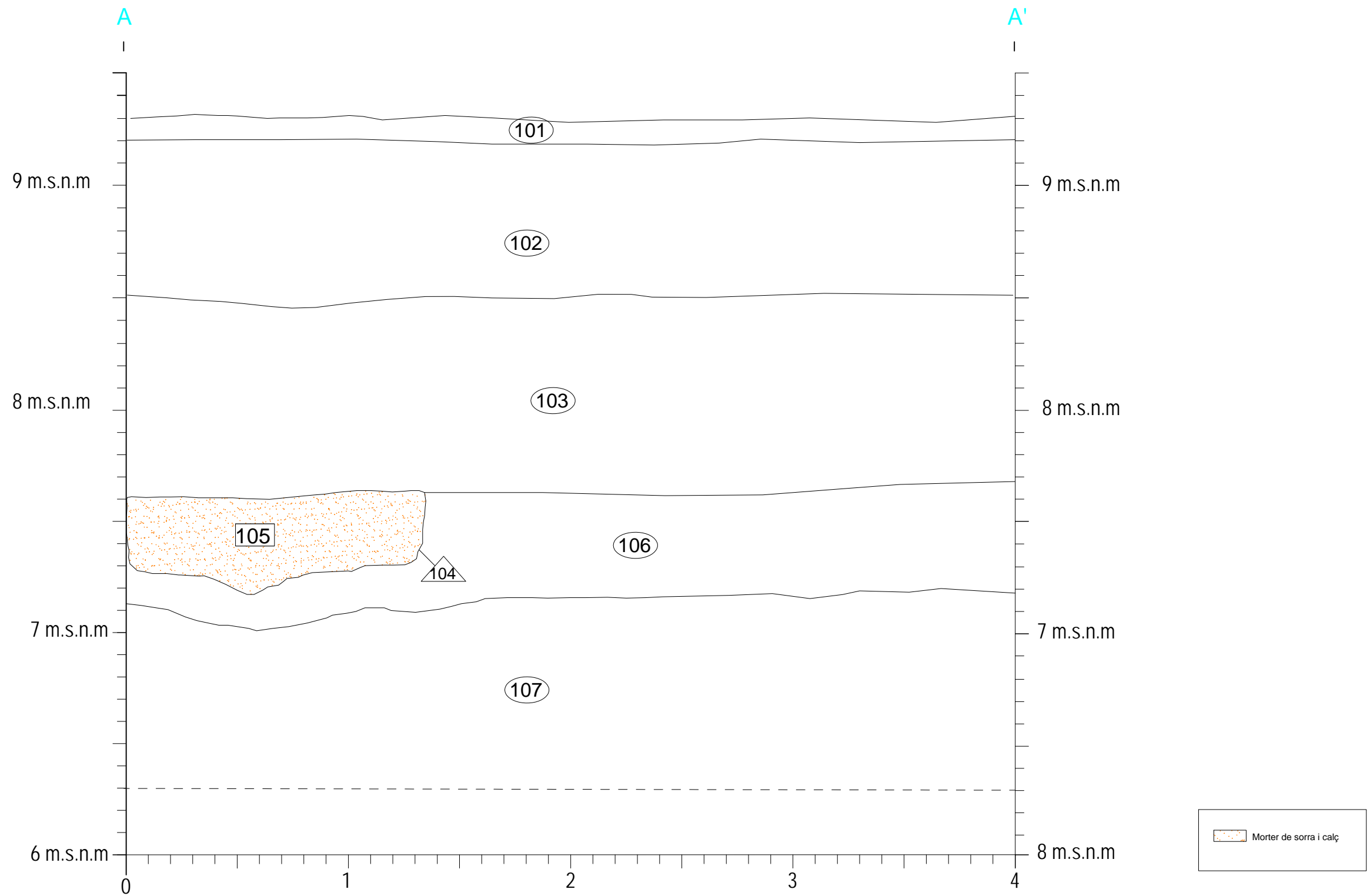
Mercat de la Boqueria-Sant Josep

Biblioteca Catalunya

Metro Liceu

Secció A-A'

Secció B-B'

